

observant

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT / JAARGANG 46 / 4 JUNI 2026 / Nr 28

De prullenbak

En 49 andere voorwerpen die
50 jaar Universiteit Maastricht verbeelden

P.6-7

Hoe gezond is buitenspelen?

Niels van Best zoekt
het antwoord in babypoep
en speeltuinmodder

P.5

Universiteit mikt op bescheiden groei

De meeste nieuwe studenten
worden verwacht in Venlo
en Heerlen

P.3

redactioneel

We gaan winnen

Donderdag 2 april. Een groep pro-Palestijnse activisten heeft het universiteitsgebouw aan Oxfordlaan 55 ingenomen. Het college van bestuur beveelt dat ze moeten vertrekken, maar daar wordt geen gehoor aan gegeven. Tegen vijven maakt een arrestatieteam een einde aan de bezetting. Onze vaste redactiefotograaf Joey Roberts zet de groep politieagenten, uitgerust met wapenstukken en schilden, op de foto terwijl ze langs de muur lopen. Een prachtige en opvallende gevel met reusachtige foto's van platgedrukte gezichten. Voor de redactie is het de beste foto van de afgelopen maanden – we zijn (bijna) eensgezind, die sturen we in voor de jaarlijkse fotoprijs van alle hoger onderwijsmedia.

Zometeen meer over de prijs, maar eerst nog even dit over de gevel. Wist u dat het een kunstwerk is? Scans van Florentijn Hofman. Een paar jaar geleden sprak ik oud-conservator Mieke Derickx die toen met pensioen ging. Ze koos deze speciaal voor de UM gemaakte wand als een van de drie kunstwerken die haar nauw aan het hart liggen. Ze vertelde dat er veel over was gebrainstormd, dat het iets met MRI-scans te maken moest hebben, omdat de scannerfaciliteit er gevestigd is. Het moest buiten worden geplaatst tegen de grijze betonnen gevel, want “dat zou meer openheid creëren”. Samen met een fotografe portretteerde Hofman een aantal vrijwilligers, met hun hoofd en hand liggend op een kopieerapparaat.

Wij hopen uiteraard de fotoprijs 2026 te winnen van onze twintig concurrenten, hoewel we ook stil moeten staan bij het feit dat we nog nóóit de eerste prijs hebben gewonnen, ook niet voor de twee journalistieke awards (beste achtergrondverhaal, beste column). Om de een of andere reden speelt er altijd iets op andere universiteiten of hogescholen dat de professionele jury aantrekkelijker vindt. *Delta* uit Delft doet het goed in de ranking; ze wonnen de afgelopen jaren met een verhaal over slachtoffers van sociale onveiligheid, een artikel over de opgelegde zwijgcultuur bij een universiteitscentrum en meerdere stukken over de banden van de TU Delft en het Chinese Volksbevrijdingsleger. Terug naar de foto-award. Het mooie is dat wij over een week het zogeheten Kringcongres organiseren waar de winnaars bekend worden gemaakt. Wie de boel regelt, is ook ‘chef foto-award’. Alle foto-inzendingen staan momenteel op onze desktop, wij stoppen ze in een document en sturen ze rond, zodat vervolgens meer dan honderd collega's online hun stem kunnen uitbrengen. Tipje van de sluier: er zitten veel protestbordjes tussen (tegen een fusie van kunstonderwijsinstellingen, bezuinigingen, de rechtse Vrijmoedige Studentenpartij), maar ook bijzondere en grappige studentenportretten. Ik kan u zeggen dat ik inmiddels hélemaal overtuigd ben van onze winkansen, een beetje optimisme kan geen kwaad.

Wendy Degens

De hoofdredacteur geeft een kijkje achter de schermen van de redactie

serie terug in de teit

Opstaan en weer doorgaan, maar de Advocatenpraktijk redde het niet

In november 1988 opent de eerste academische rechtshulppraktijk van Nederland in Maastricht. Het team: de advocaten Harry Boogaart en Willem de Roos en secretaresse Jacqueline Hendrix Foto: Observant

50 jaar universiteit:
Terug in de teit

1988–2014

Toenmalig universitair hoofddocent Gerard Mols maakte een studiereis door de Verenigde Staten, omdat hij meer wilde weten van de Amerikaanse rechtshulppraktijk, de Legal Aid Clinic. Hij kreeg het voor elkaar dat die er in 1988 ook in Maastricht kwam. Samen met collega Taru Spronken stond Mols – decaan tussen 1992 en 2004 en later rector – aan de wieg van wat de Advocatenpraktijk Universiteit Maastricht is gaan heten. Een praktijk waar studenten intakegesprekken mochten voeren met echte cliënten, procedures opstellen, onderhandelen met partijen en soms zelfs pleiten voor de rechtbank.

Volgens Mols – eind jaren tachtig in een interview in *Observant* – paste het praktijkgebonden onderwijs uitstekend bij het probleemgestuurde Maastrichtse onderwijsmodel waarbij studenten zijn gewend casussen te behandelen. Ze krijgen een grote verantwoordelijkheid en die vergroot het leerresultaat, luidt zijn antwoord op de vraag waarom de faculteit überhaupt in zo'n initiatief moet investeren. Volgens Spronken is de praktijkervaring broodnodig. Bij de rechtenopleiding is er “te eenzijdige aandacht voor juridisch-inhoudelijke zaken. Studenten moeten leren dat een strikt juridische blik het probleem niet altijd oplost.” Derde -of vierdejaarsstudenten mogen zich aanmelden voor een van de 46 (jaarlijks beschikbare) plekken. Zij worden gedurende acht weken begeleid door professionele advocaten. Het animo onder studenten is groot, soms zo groot dat er geselecteerd moet worden. Cliënten betalen een regulier advocatentarief waarmee een deel van de salaris-, inrichtings- en huisvestingskosten gedekt wordt.

Buiten de universiteit klinkt er ook kritiek: is de privacy van cliënten wel gewaarborgd vanwege de vele studenten die er rondlopen? Daarover zegt Spronken in 1988: “Op een gemiddeld advocatenkantoor loopt ook heel wat administratief personeel rond. Het feit dat we hier toevallig met studenten werken betekent absoluut niet dat we de belangen van cliënten achterstellen”. En: “Waarom

wordt er zo wantrouwend naar studenten gekeken? Ga maar eens in het café tegenover de rechtbank zitten, waar veel advocaten komen, en luister naar wat daar allemaal wordt verteld.”

Privacy wordt in 1997 een belangrijk onderwerp als een docent van de Universiteit Maastricht (niet werkzaam aan de rechtenfaculteit) zich beklagt. Hij is ‘tegenpartij’ in een echtscheidingszaak, maar wil “niet als leermiddel gebruikt worden”, voelt zich in zijn privacy aangetast omdat studenten het dossier kunnen inzien en vindt het “oncollegiaal” dat hij in de rechtszaal “bestreden wordt door mededocenten”. Hoewel de Advocatenpraktijk (APUM) eerst niet wil toegeven, besluit men uiteindelijk toch om af te zien van de absolute stelregel ‘dat ze geheel zelfstandig bepalen welke zaak ze aannemen’. Is de tegenpartij een UM-medewerker dan wordt er voortaan vriendelijk bedankt.

In 2004 krijgt de juridische faculteit met zware bezuinigingen te maken. De APUM is te duur, vindt het bestuur.

“Over vertrouwelijkheid gesproken. Ga maar eens in het café tegenover de rechtbank zitten en luister naar wat daar allemaal wordt verteld”

In plaats daarvan komt er een commerciële togamaster voor afgestudeerde juristen die een loopbaan ambiëren in de advocatuur of rechtspraak. Vijf maanden les, voornamelijk via APUM, voor 6000 euro. Maar ook die master redt het niet: te weinig aanmeldingen, te veel concurrentie van soortgelijke en goedkopere opleidingen in het land.

De onderwijstaak van de APUM-medewerkers wordt minder en minder, vertellen ze in *Observant* in 2013. Daarmee is er ook “minder financiële vergoeding vanuit de faculteit. Al het geld moet uit de markt komen.” Het is niet te doen. Een jaar later valt het doek definitief.

Wendy Degens

Dit is een serie over 50 jaar UM. We duiken in onze eigen archieven: welke opzienbarende, grappige, belangrijke of wonderlijke nieuwsjes komen we tegen?

Studentenaantallen: prognose tot 2031

UM mikt op groei buiten Maastricht

De Universiteit Maastricht groeit de komende vijf jaar 'bescheiden'. Nu telt de UM circa 23 duizend studenten. Dat aantal stijgt naar 25.300 in 2031. De campussen in Venlo en Heerlen zullen de meeste nieuwelingen verwelkomen, geheel in lijn met het universitaire beleid om zoveel mogelijk uit te breiden buiten Maastricht.

Dat staat in een met de universiteitsraad gedeelde prognose van de studentenaantallen. De groei in de bachelor is vooral te danken aan Nederlanders die voor de Universiteit Maastricht kiezen. Voor de instroom van buitenlandse studenten (specifiek uit de EER, Europese Unie plus IJsland, Liechtenstein en Noorwegen) gaat de UM uit van een maximum van 3150, een uitvloeisel van de landelijke 'zelfregie-afspraken' over internationalisering. Alle universiteiten hebben namelijk samen het doel om de instroom van internationals te verminderen en daarmee ook de druk op studentenhuysvesting te verlichten. De UM heeft afgelopen september al voldaan aan de afspraak

en verwacht dat komend academisch jaar ook te doen. Overigens hanteren de masteropleidingen geen maximum.

Nederlanders

Opvallend is de voorspelling dat meer Nederlandse studenten naar Limburg trekken, zeker gezien de landelijke trend van juist een dalend aantal vwo-leerlingen. Waar komt dit ambitieuze idee vandaan, wilde men vorige week weten in de vergadering van de universiteitsraad waar de nota werd besproken. Het antwoord is tweeledig: door de huisvestingsproblematiek in de Randstad (waardoor men hopelijk eerder voor Maastricht zal kiezen) en met "gerichte maatregelen op opleidingsniveau om de Nederlandse instroom te versterken". Een voorbeeld is de psychologieopleiding die een numerus fixus kent. Voorheen was er slechts één ranglijst voor de Engelstalige en Nederlandstalige track samen. Nu zijn er twee ranglijsten.

Communicatietoon

Vooruitkijkend zijn de pijlen vooral gericht op

Venlo en Heerlen. In die laatste stad start na de zomer Urban Sustainability Studies (vanuit YUFE, een samenwerkingsverband van Europese universiteiten en niet-academische organisaties). Daar zouden op de lange termijn circa negentig studenten op af moeten komen. De kans is groot dat de nog op te zetten interfacultaire studie Bestuur, Recht en Samenleving ook in Heerlen start. Voor Venlo rekent men op een instroom van 275 studenten in 2031, verdeeld over Sustainable Bioscience en het University College Venlo.

In de nota gaat men ook kort in op de vraag wat er gebeurt als er toch meer EER-studenten aankloppen dan het afgesproken maximum van 3150. Dat zal nauwkeurig 'gemonitord' worden, heet het, en zo nodig stuurt men bij, bijvoorbeeld door strikter vast te houden aan betaaldeadlines of het aanpassen van "de communicatietoon richting potentiële studenten".

Wendy Degens

Academische intolerantie

Marcel Levi, de bestuursvoorzitter van NWO, is door collega-wetenschappers en ambtenaren van het ministerie van Onderwijs op zijn vingers getikt voor zijn optreden in het publieke debat. Op verzoek van het ministerie heeft adviesbureau Berenschot NWO geëvalueerd. In deze evaluatie komt ook het functioneren van de voorzitter aan de orde. Dat is heel vreemd want het functioneren van de voorzitter was geen onderdeel van de evaluatieopdracht. Ik viel vooral over de volgende passage in het evaluatierapport: "(...) er zijn bij de geïnterviewden en bij de governance-driehoek ook kritische geluiden te horen over de rol van de voorzitter van NWO waar het gaat om zijn rol naar buiten. Daarbij is de algemene teneur dat de voorzitter zich in de media als persoon profileert op een wijze die niet overal op instemming kan rekenen, vooral in de wetenschappelijke wereld." De consultants van Berenschot bevelen aan dat de Raad van Toezicht tegen de voorzitter zegt dat hij zich in de media uit "op een wijze dat dit ondersteunend is aan de doelstellingen van NWO". Kortom: sommige geïnterviewden zijn het niet met Marcel Levi eens en dus vindt Berenschot dat hij niet meer alles mag zeggen wat hij wil. Marcel Levi schrijft al een aantal jaren een wekelijks column voor de Amsterdamse krant *Het Parool*. De wetenschappers die hem monddood willen maken storen zich vooral aan drie van zijn columns. In de eerste schreef hij "wetenschap is topsport", in de tweede bagatelliseerde hij het geklaag over sociale onveiligheid en in de derde verweet hij een Leidse historicus een antisemitisme-ontkenner te zijn. Ik denk dat Levi ook wel vindt dat zeker de laatste twee niet zijn meest geslaagde columns zijn. Maar daar gaat het niet om. Vrijwel elke columnist met een kritische mening krijgt tegenwoordig te maken met pogingen tot intimidatie. Ik kan daarover meepraten. Mailtjes van advocaten waarin ik word gesommeerd een uitspraak te rectificeren anders volgen er juridische stappen tot mailtjes van academici die me dreigen in elkaar te slaan. Na een column in *Observant* over het gedrag van buitenlandse studenten werd mij ooit het coördinatorschap van een blok gezondheidseconomie ontnomen. Dat kon ik terugkrijgen als ik excuses maakte voor de column. Mede omdat ik er niet rouwig om was geen blokcoördinator te zijn, heb ik dat maar niet gedaan. Academische gemeenschappen horen de vrije meningsuiting te verdedigen, niet te beknotten. Deze academische intolerantie waarbij wetenschappers collega's monddood proberen te maken als hun mening ze niet aanstaat, is het bederf van de open samenleving.

Wim Groot,

hoogleraar gezondheidseconomie en hoogleraar evidence based education

Bank zou moeten stoppen met investeren van miljarden in fossiele industrie

Milieuorganisaties: "Universiteit, zet huisbankier ING onder druk"

Illustratie: Shutterstock

De Maastrichtse takken van het Klimaat Actie Netwerk en Extinction Rebellion willen dat de Universiteit Maastricht druk zet op huisbankier ING: die moet zijn miljardeninvesteringen in de nieuwe winning van fossiele brandstoffen afbouwen. Zo niet, dan moet de UM op zoek naar een andere bank, schrijven de groepen in een online petitie.

Het college van bestuur laat desgevraagd weten "graag in gesprek te gaan" met de initiatiefnemers. "We gaan ervan uit dat de petitie op zeker moment wordt aangeboden. Dat is een logisch startpunt om te kijken wat we samen kunnen betekenen op dit terrein." Bij het ter perse gaan van deze krant was de petitie door 86 mensen getekend. Ook krijgt de oproep steun van de Maastrichtse hoogleraren Harro van Lente, Tsjalling Swierstra en Pim Martens.

Open durven zijn

Hun collega Rob Bauer (School of Business and Economics), al jaren bezig met duurzame financiering, is blij met de petitie. "Die dwingt het college van bestuur om expliciet te maken waarom we eigenlijk bij ING zitten, en dat misschien nog eens tegen het licht te houden." Wat niet per se hoeft uit te monden in een overstap naar een andere bank: "Een universiteit moet ook gewoon een goede bank hebben. Natuurlijk kun je overstappen naar [groene banken als] ASN of Triodos. Maar kunnen die hetzelfde voor je organisatie doen? Of heb je toch een grote bank nodig? Over zulke afwegingen moet je als college van bestuur open durven zijn." Iets waar het volgens Bauer tot nog toe aan ontbrak. ING aanspreken op het financieren van olie- en gaswinning is goed, vervolgt hij. Maar wil je een deuk in een pakje boter slaan, "dan moet je dat met meer universiteiten doen, of misschien met de hele overheid". De UM

alleen is voor de bank maar een kleine klant, dreigen met opstappen zal volgens Bauer dan ook geen effect hebben. Toch staat de UM niet geheel machteloos. Banken zijn gevoelig voor reputatieschade, zegt Bauer. Als de UM ING openlijk bekritiseert, zoals het eerder met pensioenfondsen ABP deed, "kan dat het spreekwoordelijke steentje in de vijver zijn. Waardoor andere partijen ook aan de bel trekken, en er zo meer druk ontstaat".

Al langer onder vuur

ING ligt al langer onder vuur van klimaatactivisten vanwege investeringen in de fossiele industrie. Vorig jaar sleepte Milieudefensie de bank voor de rechter, omdat die met zijn geld de aanpak van de klimaatcrisis zou tegenwerken. ING stelde grote bedrijven juist te willen helpen om de overgang naar duurzame energiebronnen te financieren.

Peter Doorakkers

serie zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder

Reinier Hoon
(Maastricht, 1994)

\ Promovendus bij de
faculteit Arts and Social
Sciences en boer

\ Burgerlijke staat: "Is dat
belangrijk?"

\ Woont in: Riemst (B)

Foto: Joey Roberts

“ Argumenten kun je uitdrukken in woorden, maar ik praat liever met voeding ”

Met de neus in de boeken of met de poten in de modder? Beide! Als student had ik het heel erg mijn zin aan het University College Maastricht (UCM) en in Barcelona, waar ik een master politieke filosofie deed. Schrijven is een prachtig creatief proces. Maar als tutor aan het UCM kon ik mijn ei minder goed kwijt. Je zit daar in een academische bubbel, ik wil meer in de maatschappij staan. Niet alleen analyseren wat er misgaat, maar constructieve voorstellen doen. Argumenten kun je uitdrukken in woorden, maar ik praat liefst via voeding. Dat is al van kleins af aan mijn taal – ik heb altijd in de horeca gewerkt, in de keuken, bediening, en nu als leverancier. Ik ben begonnen met het huren van een stukje land, inmiddels is dat een hele boerderij, met een prachtig team en teelt op 6 hectare grond. Ik had nooit gedacht dat ik nog zou gaan promoveren, totdat ik deze plek binnen MERIAN (Maastricht Experimental Research In and Through the Arts Network) tegenkwam, waarin ik al makende en doende onderzoek kan doen. Deeltijds, naast mijn bedrijf.

Over tien jaar... hoop ik minstens één of twee nieuwe typen kool te hebben veredeld. Vroeger veredelden veel boeren zelf groenten en bestonden er eindelijk veel lokale rassen en lijnen van bijvoorbeeld wortel of kool, allemaal net iets anders qua zoetheid, geur, groeisnelheid, ziekteresistentie... Die verscheidenheid is enorm afgenomen. Grote bedrijven zetten in op een klein aantal rassen met een grote afzet. Dat is zorgelijk. Het geeft hen macht over de voedselvoorziening, en met een kleinere genenpool verdwijnen opties voor de toekomst, bijvoorbeeld bij het creëren van resistentie tegen nieuwe ziektes. Ik denk dat het antwoord niet alleen ligt in het beschermen van rassen door ze op te slaan in zadenbanken, maar vooral ook in het aanwakkeren van de cultuur die voor diversiteit zorgt. In mijn onderzoek ga ik proberen zelf nieuwe tussenrassen te vervaardigen en de keten – consumenten,

chefs, boeren, voedingspecialisten – te inspireren en laten zien dat er ruimte voor creativiteit is.

Ik ben thuis de kok. Ja, maar ik sta tegenwoordig te weinig in de keuken. Een mens kan niet alles tegelijk en ik hou ervan om me te focussen op één ding. Ik heb nauwelijks tijd voor een privéleven naast mijn werk. In dat laatste komt alles samen wat mij vormt, wie ik ben en wat ik wil nalaten.

Hier zou ik graag meer tijd voor hebben. Reizen. Als boer laat je niet zomaar de boel achter. Soms mis ik de inspiratie van andere gebieden en het contact met anderen in het vakgebied, maar die veredelaars en telers zitten vaak niet in de buurt. Gelukkig biedt mijn promotietraject kansen om vaker zulke plekken te bezoeken. Binnenkort reis ik naar de Italiaanse regio Veneto, waar een van mijn promotiebegeleiders werkt aan onder andere radicchio, kool en pompoen. Ik zou ook graag snel Noord-Holland bezoeken, waar in een paar dorpjes meer dan de helft van alle groenten wereldwijd wordt veredeld. Of de kust van Noord-Duitsland en Zuid-Engeland, waar nog wilde koolsoorten groeien.

Wijn of bier? Wijn. Ik groeide op in en rond de wijnwinkel van mijn ouders in Maastricht. Lang dacht ik in die richting verder te gaan. Wijn is fascinerend, in geen andere tak van de landbouw is er zoveel aandacht voor het belang van smaak, herkomst, variëteiten. Aan het UCM zat ik in een wijnproefclubje met onder meer [hoogleraar en voormalig UCM-interim-dean] Teun Dekker, dankzij hem kon ik twee vakken over druiventeelt en wijn maken volgen in Californië. Maar naast een prachtige wereld, is het ook wel een vermoeiende. Vooral wanneer het niet meer gaat over het product, maar over interessant lopen doen, pochen over wat je weet of drinkt. In 'de groenten' zouden we meer aandacht moeten hebben voor

smaak, maar blijven we gelukkig wel basaal en met de voetjes op de grond.

Ik lijk het meest op... Ik hoop dat ik de inhoud – de interesse en het gevoel voor eten en mensen – van mijn vader heb, en het vuur van mijn moeder. Zij heeft een sterk rechtvaardigheidsgevoel, wil altijd correct zijn, is oprecht geraakt als ze onrecht ziet. Welk onrecht? Kijk maar naar de tv en de krant. Er gebeurt zoveel waarbij je je machteloos voelt.

Nederlander of Belg? [Zucht] Dat vind ik onzin om te zeggen. Ik voel me burger van het Jekerdal, ben 'gewoon van hier'. Ik voel me thuis als ik kan bewegen tussen Nederland, Vlaanderen en Wallonië. En natuurlijk merk ik verschillen. De eetcultuur in Wallonië is gezonder, smaakvoller, diverser, meer gericht op samen eten ook. Daar kunnen Nederland en Vlaanderen van leren. In Luik heb je alleen al in het centrum bijna twintig biologische winkels met producten uit de omgeving, in Maastricht en Tongeren heb je die nauwelijks. Ik heb er mijn hart aan verloren. Ik sta wekelijks op de markt in Visé, dat is ontzettend belangrijk. Zonder de nabijheid van Wallonië was ik hier niet gebleven.

Favoriete muziek? Ik hou van klassiek. Al heb ik een hekel aan het bombastische en romantische, wat hier in de stad juist veel geprogrammeerd wordt – Beethoven met een baksteen op het pianopedaal, zeg maar. Ik mis daarin de ranke frisheid van barok- en renaissancemuziek. Zeker die laatste, die nog speelser en vrijer is. Nederlands- en Franstalige hiphop luister ik trouwens ook graag. Ik hou van de energie, het lef, de grinta en ondernemingsdrift. Tanden erin!

Bid je wel eens? Ja. [Laat een stilte vallen.] Ik ben hier opgegroeid, en dus deels gevormd, door een joods-christelijke traditie, ook al kijk ik met afschuw naar uitwassen daarbinnen. Tegelijk denk ik dat mensen niet zonder zingeving kunnen. Iedereen verbindt zich uiteindelijk aan een bepaald systeem van waarden en kiest daarin zijn eigen weg. Als boer heb ik geleerd dat goed doen betekent dat je de omstandigheden creëert waarin leven kan floreren, en vervolgens vooral niet alles probeert te controleren. Een goede boer is geen helikopterouder. Ik bid niet in de hoop op Goddelijke tussenkomst. Het werk van die figuur zit er wat mij betreft al op. Als ik bid, is dat eerder om mijn eigen intenties te ordenen en helder te krijgen wat mijn taak is.

Dennis Vaendel

Hier verschijnt wekelijks een portret van een student of medewerker

Onderzoek naar rol van bodembacteriën bij het voorkomen van allergieën

Hoe gezond is buitenspelen? Maastrichtse vriezers vol babypoep bevatten het antwoord

Hebben jonge kinderen die vaker in de natuur spelen op latere leeftijd daadwerkelijk minder kans op astma en eczeem? Aan de hand van babypoep en speeltuinmodder probeert de Maastrichtse microbioloog Niels van Best dat te achterhalen.

Foto: Shutterstock

Als vader van drie jonge kinderen weet Van Best het als geen ander: baby's stoppen alles in hun mond. Laat ze buiten in het groen spelen en ze krijgen via hun handen en speelgoed flink wat grond binnen. "Volgens een studie tot 60 milligram per dag, al zou het me niet verbazen als het nog meer is", lacht de onderzoeker. "Als ouder heb je soms de neiging om in te grijpen, maar ik laat het meestal gewoon gebeuren. Evolutionair zal er toch een goede reden zijn waarom jonge kinderen die neiging hebben." Het devies voor jonge kinderen luidt immers 'Hoe viezer, hoe beter', zegt Van Best, universitair docent aan de faculteit Health, Medicine and Life sciences. De bacteriën waarmee kinderen vroeg in aanraking komen, bepalen in belangrijke mate de samenstelling van hun darmflora. Deze kan op latere leeftijd invloed hebben op de gezondheid, bijvoorbeeld bij het

ontwikkelen van allergieën. "In principe geldt dat een diversere darmflora beter is."

Voorbarig

Van Best bestudeert al jaren welke factoren een invloed hebben op die diversiteit. "De manier van bevallen – natuurlijk of een keizersnede – speelt een rol, en of de baby borst- of flesvoeding krijgt. Maar ook de omgeving is belangrijk: lopen er broers en zussen of huisdieren rond die 'viezigheid' het huis binnenhalen, gaat het kind naar de dagopvang? En dus ook: komt het kind in aanraking met microben uit de bodem door in de natuur te spelen?"

Niet verrassend dus dat onderzoekers vermoeden dat de

moderne levensstijl, waarbij kinderen vooral binnen zitten, samenhangt met de toename van onder meer voedsel- en huisstofmijtallergieën, eczeem, hooikoorts en astma. Toch is de conclusie 'buitenspelen voorkomt allergieën' nog wat te voorbarig, zegt Van Best. "Vorig jaar was er veel media-aandacht voor een bericht van het Longfonds over een Finse studie, waaruit zou blijken dat kinderen die meer in de natuur spelen minder vaak astma krijgen. Maar dat was te kort door de bocht, je kunt dat niet zo stellig zeggen op basis van die onderzoeksresultaten. Er is veel dat we nog niet goed weten: welke beestjes kinderen op welke plek en leeftijd oppikken, en wat daarvan het precieze effect is. Dat proberen we nu écht goed te onderzoeken."

Het antwoord schuilt in babypoep. Sinds 2018 volgt Van Best met Maastrichtse collega's binnen de LucKi-studie Zuid-Limburgse baby's tijdens hun eerste levensjaar, de teller staat inmiddels op zo'n 150. De ouders sturen op verschillende momenten een schepje ontlasting uit de luier op naar Randwyck ("We hebben hier inmiddels een aantal grote vriezers vol met poep"). Ook vullen ze vragenlijsten in over zaken als wat hun baby eet, hoe vaak die ziek is en buiten komt. "In het lab onderzoeken we vervolgens welke beestjes aanwezig zijn in de darmen en welke functie ze daar hebben."

Een goed beeld

Om het precieze effect van het wroeten in de aarde te achterhalen, vergelijkt Van Best de bacteriën uit de babypoep met de microben die krioelen in bodemonsters genomen op speelplaatsen. "Zo komen we erachter welke beestjes uit de omgeving daadwerkelijk tijdens het spelen worden opgenomen door kinderen, en op welke leeftijd. Inmiddels hebben we daar al een goed beeld van." De volgende stap in de studie, waarvoor Van Best vorig jaar een Veni-beurs ontving van wetenschapsfinancier NWO, is om te kijken hoe immuuncellen in het lab reageren op deze bacteriën, en dus welke rol deze spelen bij het voorkomen van allergieën.

Die kennis is nuttig bij het ontwikkelen van maatregelen, zegt Van Best. "Denk aan een programma voor kinderdagverblijven waarbij de kinderen wekelijks in het bos gaan spelen. Of speelplaatsen groener inrichten, de natuur dichterbij halen. Dan helpt het als je weet op welke leeftijd dit het meeste effect heeft, of welk type grond of vegetatie je op die groene speelplaats wil hebben."

Hij hoopt dat Zuid-Limburg in de toekomst een *living lab* wordt voor het testen van zulke ingrepen. "Dit is een ideale plek hiervoor. In de Mijnstreek komen bijvoorbeeld meer astmagevallen voor. Die worden veroorzaakt door de slechtere luchtkwaliteit van vroeger – astma kan genetisch doorgegeven worden – maar ook de omgeving: wijken met een lage sociaaleconomische status, met veel hoogbouw zonder tuinen om in te spelen. Het is interessant om de verschillen met andere regio's te meten. Ook de nabijheid van Duitsland en België is handig. In Nederland brengen we kinderen relatief jong naar de dagopvang, vaak al na een aantal maanden, terwijl dat in omringende landen meestal pas na een jaar is. Dat kan ook verschil maken, waar je rekening mee moet houden bij het ontwikkelen van maatregelen."

CORONA-EFFECT

Dat de omgeving invloed heeft op de darmflora van jonge kinderen, bleek wel tijdens de coronapandemie. "In onze LucKi-studie zagen we dat baby's geboren tijdens de lockdowns na een jaar duidelijk een andere samenstelling van de darmflora hadden dan de lichteningen vóór en na de pandemie", vertelt Van Best, die deze vondst onlangs met collega's publiceerde in het vakblad *Genome Medicine*. "Dat zegt overigens nog niks over gezondheidseffecten, het is nu nog te vroeg om die te kunnen meten. Neem astma: hoewel het waarschijnlijk al in het eerste levensjaar ontstaat, kun je het pas vanaf zes jaar meten." Conclusies over buitenspelen levert het overigens niet op. Ingrepen zoals het sluiten van dagopvang speelden ook een grote rol, en wellicht trokken mensen tijdens lockdowns juist vaker de natuur in met hun kinderen.

1

2

Geschiedenis vastgelegd
in jubileumboek
**Hoe een
prullenbak
op zolder het
verleden tot leven
laat komen**

3

Wat hebben een coronalint, een ei beschilderd met een gedicht en een masker van de voormalige Franse president Jacques Chirac met elkaar gemeen? Ze zijn alle, op hun eigen manier, verbonden met de geschiedenis van de Universiteit Maastricht. Conservator academisch erfgoed Bart Zwegers nam een duik in het verleden en maakte een boek over de historie aan de hand van vijftig voorwerpen. Een voor elk jaar dat de universiteit bestaat.

Tekst: Deborah Blekkenhorst

Uit alle hoeken en gaten diepte hij ze op, van een poster (om studenten te werven) tot een troffel (gebruikt om de eerste steen te leggen voor het scannergebouw aan de Oxfordlaan 55) en de baton van de dirigent van het Universiteitskoor. Sommige voorwerpen bleken al langere tijd aan het oog onttrokken, lagen te verstoffen op zolders van faculteiten of in donkere kelders. Neem het tafeltje waaraan koningin Juliana in 1976 plaatsnam om haar handtekening te zetten onder de oprichtingsakte van toen nog de Rijksuniversiteit Limburg. Pas sinds een jaar of tien jaar heeft het weer een ereplaatsje in de rechtenfaculteit, daarvoor stond het ergens in een vergeten hoekje. Het tafeltje haalde de selectie voor het boek overigens niet, de stoel waarop de vorstin zat wel.

Tastbaar

En zo moest Zwegers wel meer keuzes maken gedurende de twee jaar dat hij zich bezighield met het samenstellen van het jubileumboek ter ere van het halve eeuwfeest van de universiteit. Het resultaat is *Vijftig* - 120 pagina's dik, gestoken bordeauxrode koft, gevuld met grote foto's van allerlei objecten en hun verhalen. Het is weer eens wat anders, beaamt Zwegers. "Voorwerpen zijn een heel goede manier om verhalen te vertellen en het verleden tastbaar te maken, het wordt zo invoelbaar voor veel

mensen", legt hij zijn keuze voor de vorm en inhoud uit.

"Tien jaar geleden, bij het veertigjarig bestaan, is de geschiedenis van de universiteit al beschreven aan de hand van gesprekken met pioniers, de mensen die destijds de oprichting hadden meegemaakt. Dat kwam ook voort uit een soort urgentie, het was misschien wel een laatste kans om ze te kunnen spreken en zo het immateriële erfgoed vast te leggen. Ik vond het niet passend om dat nog een keer te doen."

Behapbaar

Origineel is zijn idee misschien niet, weet Zwegers, maar aansprekend is het wel. Geef maar toe, wie al bladerend uitkomt bij een foto van een prullenbak, is direct nieuwsgierig. Een blauw exemplaar is het, met de tekst 'Rijksuniversiteit Limburg' erop gestempeld, een perfect haakje om het verhaal van het prille academische begin en de door sommigen gehate huisstijl aan op te hangen. Daardoor Zwegers, zoals bij alle voorwerpen die hij opdiepte, de papieren archieven voor in. Soms ellenlange geschiedschrijvingen bracht hij terug tot behapbare verhalen. Verwacht overigens niet dat je een boekwerk in handen krijgt dat chronologisch afpelt hoe de onderwijsinstelling in de Limburgse

4

5

“Voorwerpen maken het verleden tastbaar”

Bart Zwegers met een maquette van de Palmzaal, de collegezaal bij de School of Business and Economics die werd ontworpen door architect Jo Coenen
Foto: Ellen Oosterhof

hoofdstad zich heeft ontwikkeld, haast de conservator zich te zeggen. En hij heeft echt niet heel precies per jaar een bijzonder object uitgezocht. “De gemiddelde persoon in West-Europa bezit 10 duizend objecten, zo is ooit beschreven in een boek over kapitalisme. Ga maar na wat dat betekent voor een universiteit met meer dan 20 duizend studenten en zo’n vijfduizend medewerkers. Dan heb je het over miljoenen voorwerpen.” Daar een selectie uit maken, betekent ook soms het eigen gevoel laten spreken. “Er zit wat persoonlijke voorkeur in.”

Bijna de stekker eruit

Maar helemaal alleen stond Zwegers er ook niet voor. Hij raadpleegde collega’s, oud-collega’s, alumni en gebouwenbeheerders om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de universitaire historie en alles en iedereen die er een rol in heeft gespeeld. Zo is een voorpagina van universiteitsblad *Maffius* te zien, de voorloper van *Observant*, komt de lezer de ambtsketen van de rector magnificus tegen en wordt aan de hand van een ‘roeipaal’ (de informele term die studenten gebruiken voor een roeriem) van Saurus de geschiedenis van de Maastrichtse studentensport ontrafeld. Ook een coronalint met het logo van de UM dat herinnert aan de wereldwijde pandemie die enkele jaren geleden het dagelijks leven stillegde, heeft een plekje gekregen. Net als het borstbeeld van Arie Pais, de minister van Onderwijs die in 1978 nog liet onderzoeken of de universiteit niet beter kon worden opgeheven – hij betwijfelde het wetenschappelijk

niveau in Maastricht.

En dan is er nog die vreemde eend in de bijt, genummerd als object nummer 44 in het boek: het masker van Jacques Chirac, die van 1995 tot 2007 president was van Frankrijk. Wat was zijn connectie met Maastricht? “Het is het gekste voorwerp dat ik tegenkwam”, lacht Zwegers. Het werd

gebruikt in het zogenoemde ‘barlab’ van de faculteit psychologie en neurowetenschap, een laboratorium ingericht als bruine kroeg om experimenten te doen met alcoholgebruik of sociale interactie. Tijdens een onderzoek naar dissociatieve amnesie, het fenomeen waarbij mensen na een traumatische gebeurtenis beweren dat ze zich bepaalde details niet meer kunnen herinneren, moesten deelnemers een ‘moordenaar’ in het café neerslaan. “Met een biljartkeu. Die moordenaar was een levensgrote pop met het masker van Chirac, vraag me niet waarom.”

1 Het masker van Jacques Chirac dat gebruikt werd in het ‘barlab’ van de faculteit psychologie en neurowetenschap

2 De prullenbak met daarop ‘Rijksuniversiteit Limburg’, zoals de UM eerst heette.

In 1992 kwam er een uniforme huisstijl en verscheen de naam op briefpapier, bekers en jawel: prullenbakken.

Tot ergernis van onder anderen oud-decaan Louis Boon, die sprak over de ‘huisstijlpolitie’

3 Seitz-filter, gebruikt om bloed te zuiveren.

Coen Hemker, een van de grondleggers van de UM, ontdekte dat die ook kon dienen als instrument in onderzoek naar bloedstolling

4 Het ei van de Maastrichtse dichter Pierre Kemp, wiens brieven en handschriftencollectie te vinden is in de universiteitsbibliotheek. Dit ei, met

gedicht, gaf hij aan zijn muze, een jonge juriste. Haar nabestaanden schonken het aan de UM

5 Een planologische kaart van Randwyck, waar aanvankelijk plannen waren voor een universiteitscampus Foto’s: Philip Driessen

Proefpersonen sloegen een pop met dat masker op neer

Vijftig, een ‘objectieve’ geschiedenis van de Universiteit Maastricht, Bart Zwegers, verkrijgbaar bij boekhandels Tribune en Dominicanen, €22,50

nieuws

Raad FPN: Is de mentor objectief genoeg?

Is het advies van een mentor, dat mede bepaalt of een student door mag naar het volgende studiejaar, wel objectief genoeg? Bijna twee jaar na de invoering van een nieuw toetsingssysteem in de bachelor psychologie leven hier nog altijd zorgen over in de faculteitsraad psychologie en neurowetenschap.

“Wat voor cijfer had jij voor dat tentamen?” Dat is een vraag waar de psychologiestudenten zich sinds 2024 niet meer mee bezig houden. Zij werken het hele jaar door aan een portfolio waarin ze hun voortgang bijhouden. Hierin staan geen cijfers, maar de feedback die ze hebben gekregen en wat ze hebben gedaan om zichzelf te verbeteren. Aan het eind van het jaar beoordeelt een commissie of de student zich voldoende heeft ontwikkeld. Dat besluit is voor een deel gebaseerd op het advies van de mentor, die de student begeleidt. Al voor de invoering van dit zogeheten programmatisch toetsen klonken er kritische geluiden over diens rol. Is die niet conflicterend, vroegen wp-raadsleden zich destijds af. “Je probeert iemand te helpen, maar je moet diegene ook beoordelen. Als je een persoonlijke band opbouwt, is het lastiger om te moeten zeggen ‘dit is niet goed genoeg.’” Zorgen over deze mogelijke subjectiviteit zijn nog niet helemaal verdwenen, bleek vorige week donderdag tijdens de faculteitsraadvergadering. Daar stond de Cumulative Competency Score (CCS) op de agenda. Omdat de psychologiestudenten geen rapportpunten krijgen, hebben ze ook geen gemiddeld cijfer. Dit kan een probleem zijn wanneer ze zich aanmelden voor een master waar de besten worden geselecteerd, en waar dus de hoogte van het gemiddelde een rol speelt bij de toe-

Illustratie: Mohamed Hassan/Pixabay

lating. Met de CCS kan een abstracte term als ‘ligt op schema’ omgezet worden in een score. De raad is blij met deze optie, maar had nog een paar opmerkingen. Naast de angst dat de beoordeling een zweem van subjectiviteit zou kunnen bevatten, vroeg men zich ook af of het wel precies genoeg is, er zijn immers maar twee slagingsscores: ‘ligt op schema’ en ‘ligt voor op schema’, wat zich vertaalt naar een 7 of een 10 voor dat onderdeel.

Decaan André Aleman suggereerde om het gesprek voor te zetten met een expert op dit gebied. “Die kan dan uitleggen waarom dit systeem meer data over de student verzamelt en daarom in sommige opzichten objectiever én preciezer is dan traditioneel toetsen.” De raad stemde in met dat voorstel.

Cleo Freriks

**WE
STOPPEN
MET
PAPIER.**

Na deze
editie nog
2 nummers

**We stoppen met papier!
Vanaf het nieuwe
academisch jaar
verschijnt Observant
alleen nog online, via de
website, de nieuwsbrief
die studenten en
medewerkers vanaf
september wekelijks
per mail ontvangen, via
Instagram en LinkedIn**

colofon

Redactie Wendy Degens (hoofdredacteur), Deborah Blekkenhorst, Peter Doorackers, Cleo Freriks, Riki Janssen, Stefan Moens (financieel medewerker), Dennis Vaendel
Telefoon 043 3885390
E-mail observant@maastrichtuniversity.nl
Website www.observantonline.nl
Aan dit nummer werkten mee Jessica Alleva, Wammes Bos, Wim Groot
Ontwerp en illustraties Simone Golob
Vertalingen Maud Boveland, Susanna MacDaniel
Druk Janssen/Pers Gennep
Advertenties
Zie alle info onder het kopje ‘service’ op onze site.

**DE MEDEDELINGEN VAN DE UNIVERSITEIT,
FACULTEITEN, SERVICECENTRA EN STUDENTEN-
ORGANISATIES ZIJN TE VINDEN OP
WWW.OBSERVANTONLINE.NL**

SDG CAFE
DUURZAME STAD

26 JUNI 2026

Hoe maken we Maastricht samen duurzamer? 🍃

Bewoners, lokale initiatieven, organisaties en de gemeente gaan in gesprek over de rol van inwoners in een duurzame stad.

Gratis inschrijving
inschrijven op de kaart en
meer info over een duurzaam
maastricht

The Social Hub, Maastricht
16.00-19.00 uur
Registreer nu

 A poster for 'SDG Cafe Duurzame Stad' featuring a green background and several hands of different skin tones raised in the air.

**OBSERVANT ZOEKT
STUDENT-
COLUMNISTEN**

MEER
INFORMATIE:

 An illustration of a hand holding a pen and writing on a notepad with the word 'observant' written on it. Above the hand are several dark blue circles of varying sizes, resembling a fountain pen's spray.
